

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 17.10.2005 62. vuosikerta Numero 3 Sivu 16

Maaturva-hanke kartoittaa maatilayrittäjän turvallisuusriskejä

Jarkko Leppälä, Juha Suutarinen ja Tiina Mattila, MTT,
sekä Mervi Murtonen, VTT

Viljelijöiden työkyvyn ja terveyden säilyminen on eräs suurimmista ongelmista maataloilla. Uusien tutkimustulosten mukaan työssä väsyminen ja tapaturmat ovat usein yhteydessä siihen, miten asioiden hallinta ja johtaminen on maatilalla hoidettu. Maaturva-hankkeessa kehitetään maataloille riskinhallinnan menetelmiä, joiden avulla erilaiset vaaratilanteet voidaan välttää jo ennakolta.

Tapaturmariskit ovat osa maatilayrittäjää rasittavien riskien kokonaisuutta. Tilan riskitarkastelu voi paljastaa monia erilaisia asioita, joista onnettomuudet johtuvat. Esimerkiksi epävarmuus tuotannon jatkuvuudesta, epäselvät vastuusuhteet tai sopimukset, oma fyysinen tai psyykinen kunto, ympäristöriskit, tulipalon vaara, nesteiden ja kaasujen vuotoriski, eläinten turvallisuus sekä tietojen häviäminen voivat tuottaa huolia ja vaikeuttaa maatilajohtajan työtehtäviä. Maataloilla onkin yleisesti koettu tarvetta parempaan vaaratilanteiden hallintaan.

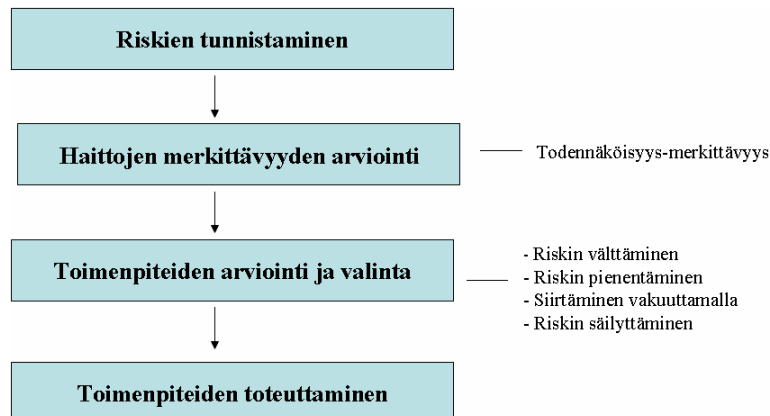
Varautuminen edellyttää riskien tunnistamista

Tilalla esiintyviin riskeihin varautuminen edellyttää niiden selvittämistä etukäteen. Riskien jäsentäminen helpottaa ja tehostaa niiden hallintaa ja töiden suunnittelua. Kuvitellaan esimerkiksi työtilanne, jossa työntekijä käyttää halkaisuruuvilla varustettua klapisirkkeliä. Jonkin aikaa työskenneltyään hän irrottaa halkaisuruuvien päällä olevan suojuksen, koska hänellä on mielikuva, että työ siten nopeutuu. Työhön liittyvät tapaturmariskit kasvavat samalla merkittävästi. Sen lisäksi, että pyörivä ruuvi voi imaista haalarin hihan ja samalla käden, nopeampi työtahti altistaa lihaskivuille. Työntekijä saattaa myös horjahtaa ruuvien päälle, tai ruuviin voi lennähtää jotakin, joka rikkoo koneen. Tapaturma voi olla vakava, eikä työn lyhytaikainen tehostuminen korvaa loukkaantumisesta aiheutuvia seurauksia.

Työskentely klapisirkkelin halkaisuruuvien läheisyydessä vaatii varovaisuutta.

Työn suorittaminen turvallisesti on tärkeä osa maatalan työntekijän osaamista ja maatalayrityksen jatkuvuuden varmistamista. Vaarallisiksi luokitelluissa työtehtävissä ei kannata ottaa turhia riskejä. Tällaisista työvaiheista aiheutuvia vaaratilanteita ehkäistään työskentelemällä rauhallisen harkitusti liikkuvien laitteiden läheisyydessä sekä pitämällä laitteet asianmukaisessa kunnossa ja turvasuojukset paikallaan. Tietyn työvaiheen suorittaminen nopeasti ei pitkällä tähtäimellä olekaan kovin tehokasta, jos työvaihe joudutaan vaikkapa uusimaan tai aiheutuu työtapaturma. Riskien arvioinnissa on aiheellista myös miettiä, mitä riskejä kannattaa ottaa ja mitä voi siirtää esimerkiksi vakuuttamalla.

Riskien hallinnan yleiset periaatteet
Lähde: VTT:n PK-RH-työkalu

Maaturva-hanke kehittää riskinhallinnan tapoja

Uudessa maatilayrittäjän turvallisuusjohtamisen Maaturva-hankkeessa tavoitteena on kehittää maatilayrittäjän työtehtävien riskien hallinnan menetelmiä osana tilan johtamista. Hankkeessa tutkitaan myös turvallisuusjohtamista ja riskien hallintaa osana maatalan laadunhallintajärjestelmää. Turvallisuutta lisäävät toimenpiteet tulisi suhteuttaa tilan liiketoimintaan ja liikeriskeihin. Tässä mielessä maatalan turvallisuutta tulee tarkastella suhteessa tilan strategiseen johtamiseen, tuottavuuteen, laatuun ja koko toiminnan kehittämiseen pitkällä tähtäimellä. Ennen kaikkea hyväksi koetut menetelmät tulisi saada pysyvään käyttöön.

Maatilayrittäjän turvallisuusjohtamisen hankkeessa tutkitaan eri johtamismenetelmien soveltumista maatalan hallintaan ja työtehtäviin. Maatalousyrittäjien tulisi pyrkiä muutosjohtamisessa hallittuun kokonaisvaltaiseen toimintatapaan, joka ottaa huomioon sidosryhmien ja oman tilan tarpeet. Yksi Maaturva-hankkeessa käytettävistä riskienhallintamenetelmistä on jo runsaasti eri alojen pk-yrityksissä käytetty PK-RH -riskienhallintatyökalu. Tutkimuksessa kehitetään ennakoivia työvälineitä tilan toimintaa uhkaavien tekijöiden varalle.

Jarkko Leppälä

Tulipalon uhka on yksi maatalojen merkittävistä riskitekijöistä.

Koulutusohjelma alkaa keväällä 2006

Maaturva-hankkeen tutkimustulokset tuottavat sisältöä hankkeen yhteydessä toteutettavaan koulutusosioon. Tutkimustietoa hankitaan uusien tutkimustulosten, maatalojen turvallisuuskyselyn, tilastojen ja haastattelujen avulla. Koulutustilaisuuksien toivotaan antavan paljon uutta tietoa paitsi koulutettaville, myös tutkijoille. Siinä mielessä vuorovaikutus koulutukseen osallistujien kesken on avainasemassa.

Pilottikoulutukseen otetaan mukaan 15–25 maatalan turvallisuusjohtamisesta kiinnostunutta maatalousyrittäjästä. Laatu järjestelmän toimintatapojen tunteminen on eduksi. Koulutusosion suorittamisesta ei peritä osallistujilta maksua, sillä se on osa tutkimushanketta. Korkeintaan materiaaleista, matkustamisesta, aterioista ja käytetystä työajasta tulee kuluja osallistujille.

Koulutus toteutetaan yhden vuoden mittaisena alkaen keväällä 2006. Sen aikana tutustutaan maatilayrittäjien toimintoihin ja niiden riskeihin lähiopetusjaksoilla, laaditaan tilakohtaisia riskienhallinnan kehittämissuunnitelmia ja seurataan kehittämisen toteutusta. Oleellista on hyödyntää ja soveltaa koulutuksen tarjoamia menetelmiä ja tietoja koulutettavien omilla tiloilla. Hankkeen koordinaatiosta ja toteutuksesta vastaa MTT yhteistyössä VTT:n, Tapiolan ja Turun Aikuiskoulutuskeskuksen kanssa. Hankkeen rahoittajina ovat maa- ja metsätalousministeriö, Tapiola ja Mela.

Lisätiedot ja kommentit: jarkko.leppala@mtt.fi
puh. (09) 2242 5275
mervi.murtonen@vtt.fi
puh. 020 722 3247

Ilmoittautuminen koulutusohjelmaan:
Paavo Hänninen, Turun Aikuiskoulutuskeskus, (02) 4119472,
paavo.hanninen@tuakk.fi
tai Jarkko Leppälä, MTT Vakola, (09) 2242 5275,
jarkko.leppala@mtt.fi